

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

DOM
2022-03-29
Stockholm

Mål nr
M 11789-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-10-04 i mål nr M 9175-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Motparter

1. Byggnadsnämnden i Mora kommun

2. E.H-S.

3. R.H-S.

SAKEN

Strandskyddsdispens och tomtplatsavgränsning för enbostadshus och tre komplementbyggnader på fastigheterna A och B i Mora kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut den 10 december 2020, dnr 526-15751-2020.

Dok.Id 1797213

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Dalarnas län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut. Om Mark- och miljööverdomstolen skulle fastställa den tomtplatsavgränsning som mark- och miljödomstolen och nämnden beslutat har länsstyrelsen yrkat att även tomtplatsens östra sida ska markeras med staket, häck eller liknande. Till stöd för sin talan har länsstyrelsen i huvudsak vidhållit vad den anfört tidigare.

Såväl **Byggnadsnämnden i Mora kommun** som **E.H-S.** och **R.H-S.** har beretts tillfälle att yttra sig, men har inte gjort det.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I Mora kommuns översiktsplan anges det, beträffande området Kråkberg, bl.a. att det är viktigt att bevara s.k. gröna stråk som gör strandområdet allmänt tillgängligt. Fastigheten B utgör ett sådant grönt stråk som avses i planen. Även om det i översiktsplanen ges visst utrymme för att justera de gröna stråkens kantzoner i samband med bygglovsprövning instämmer Mark- och miljööverdomstolen i länsstyrelsens bedömning att det inte finns utrymme att ta i anspråk någon del av B som tomtplats i detta fall. Härvid beaktar Mark- och miljööverdomstolen, utöver de skäl som länsstyrelsen redovisat, att den nybyggnadskarta som E.H-S. och R.H-S. gav in i samband med sin bygglovsansökan ger vid handen att ett garage skulle kunna placeras inom fastigheten A, där övriga byggnader som omfattas av bygglovsansökan ska uppföras. Mot denna bakgrund och då det inte heller kan anses oproportionerligt att inskränka tomtplatsen till att endast avse A ska länsstyrelsens beslut om tomtplatsavgränsning fastställas. Även i frågan om tomtplatsens östra gräns ska avgränsas med staket eller motsvarande instämmer Mark- och miljööverdomstolen i länsstyrelsens bedömning. Överklagandet ska således bifallas fullt ut och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald samt hovrättsråden Liselotte Rågmark, Rikard Backelin och Ralf Järtelius, referent.

Föredragande har varit Liselotte Haraldsson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-10-04
meddelad i
Nacka

Mål nr M 9175-20

PARTER

Klagande

1. E.H-S.
2. R.H-S.

Motpart

1. Byggnadsnämnden i Mora kommun,
2. Länsstyrelsen i Dalarnas län,

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut 10 december 2020 i ärende nr 526-15751-2020, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för enbostadshus och tre komplementbyggnader på fastigheten A och B i Mora kommun

---

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut fastställer mark- och miljödomstolen Byggnadsnämnden i Mora kommuns beslut, § 167, den 17 augusti 2020, ärende nr MK BN 2020/00512-24, om tomtplatsavgränsning och strandskyddsdispens för fastigheten A och B i Mora kommun.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Mora kommun (nämnden) beslutade den 17 augusti 2020 att bevilja E.H-S. och R.H-S. strandskyddsdispens för ett enbostadshus med tre tillhörande komplementbyggnader på fastigheten A och B i Mora kommun. Nämnden beslutade även om tomtplatsbestämning med villkor om att den norra gränsen enligt tomtplats-avgränsningen skulle markeras med en fysisk tomtplatsavgränsning. Länsstyrelsen i Dalarnas län (länsstyrelsen) beslutade den 10 december 2020 att upphäva strand-skyddsdispensen avseende en komplementbyggnad och att ändra nämndens beslut om tomtplatsbestämning i enlighet med vad som framgår av bilaga 1 till beslutet. Länsstyrelsen beslutade även om att både den norra och östra tomtgränsen enligt beslutad tomtplats ska markeras med en fysisk tomtplatsavgränsning.

E.H-S. och R.H-S. (klagandena) har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut om strandskyddsdispens. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Placeringen av garagebyggnaden har valts med hänsyn till att skogen på tomten önskas bevaras i största möjliga mån varför den redan existerande infarten ska användas. Med denna placering tillgodoses detta ändamål eftersom det redan finns en glänta i skogen. I länsstyrelsens beslut anges att tomtplatsavgränsningen sträcker sig 10 meter in på samfälligheten B. Avgränsning gjordes utifrån de gällande reglerna för avstånd mellan byggnad och tomtplatsavgränsning men de har inget behov av att ha avstånd mellan byggnaden och tomtplatsavgränsningen.

Tomtplatsavgränsningen kan således vara i direkt anslutning till garaget. Garagebyggnaden är placerad i fastighetsgränsen mellan A och B men sträcker sig in på B enbart med strax över 5 meter. Av samfällighetens totala bredd kommer det att finnas 16 meter kvar av det gröna stråk där allmänheten och djurlivet kan färdas fritt till strandlinjen. Allmänhetens samt den enskildes intressen kan därmed tillgodoses med denna lösning. De är ensamma

ägare av fastigheten B varför inget intrång sker på annans mark genom garagets placering.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av det överklagande beslutet. Länsstyrelsen har anfört att de gröna stråken fortsättningsvis ska bevaras i sin helhet eftersom de behövs för att säkerställa att vattenområdet förblir tillgängligt för allmänheten.

Nämnden står fast vid dess bedömning avseende strandskyddsdispens och tomtplatsavgränsning som framgår av nämndens beslut i ärendet.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut samt nedan.

I målet aktuell dispensansökan omfattar en huvudbyggnad samt tre komplementbyggnader. Underinstanserna har med stöd av 7 kap. 18 d § miljöbalken bedömt att det finns särskilda skäl att bevilja dispens från strandskyddet för uppförande av bostadshuset och komplementbyggnader. Med stöd av 7 kap. 18 f § andra stycket miljöbalken beslutade nämnden att ett visst område fick tas i anspråk som tomt. Länsstyrelsen gjorde en annan bedömning i frågan om tomtplatsbestämningens omfattning. Till följd av den minskade tomtplatsen upphävde länsstyrelsen dispensen avseende en komplementbyggnad (garagebyggnaden).

Mark- och miljödomstolen tar först ställning till frågan om det har varit riktigt av länsstyrelsen att bestämma en mindre tomtplats.

Frågan om vilken tomtplats som ska bestämmas i samband med att dispens lämnas för en tillkommande byggnad måste bedömas från fall till fall. Vid bestämmande av tomtplatsens storlek är topografi och vegetation avgörande. Bredden på området för fri passage för allmänheten bör enligt förarbetena vara minst några tiotals meter, men kan variera beroende på förhållandena på platsen (prop. 2008/09:119 s. 112). Även förhållanden på orten, antalet byggnader, deras placering på fastigheten samt kravet på att mellan strandlinjen och byggnaden säkerställa ett område för fri

passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv ska beaktas (se MÖD 2012:24).

I Mora kommuns översiktsplan som länsstyrelsen hänvisat till framgår vikten av att bevara de s.k. ”gröna stråken”. Kantzoner som begränsar bebyggelsens utbredning har därför tagits fram. Av översiktsplanen framgår vidare att det vid lovprövning av byggnation i området finns utrymme att justera lägena för kantzoner.

Liksom länsstyrelsen finner mark- och miljödomstolen att fastigheten B utgör ett sådant grönt stråk som anges i översiktsplanen. Fastigheten B är 7 544 kvadratmeter stor och har en bredd om cirka 21 meter. Till skillnad från länsstyrelsen bedömer domstolen att det fria passageutrymmet för allmänheten ned till strandområdet bevaras även om bredden på stråket minskas något. Om tomtplatsbestämningen utvidgas i enlighet med klagandenas yrkande kommer det att kvarstå en mer än 10 meter bred remsa av fastigheten som sträcker sig ned till vattenområdet. Ett så brett släpp ner till strandområdet bedöms i detta fall utgöra en tillräckligt bred passage för allmänheten att färdas fritt på. Mot bakgrund av denna bedömning finns det skäl att ändra länsstyrelsens beslut och fastställa den av nämnden beslutade tomtplatsbestämningen. Domstolen instämmer i underinstansernas bedömning om att den norra tomtgränsen ska förses med en fysisk tomtplatsavgränsning t.ex. en häck, ett staket eller en gärdesgård. Med hänsyn till avståndet mellan tomtplatsen östra gräns och strandlinjen bedömer mark- och miljödomstolen, till skillnad från länsstyrelsen, att det inte finns något behov av villkor om markering av tomtplatsens östra gräns.

Mark- och miljödomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att det finns särskilda skäl att bevilja dispens från strandskyddet för uppförande av sökta byggnader. Den utökade tomtplatsbestämningen innebär att komplementbyggnaden som länsstyrelsen upphävt dispensen för kommer att rymmas inom tomtplatsen. Med den gränsmarkering i form av staket eller liknande som nämnden beslutat om bedöms komplementbyggnaden inte heller verka avhållande för allmänheten att

passera till och från stranden. Det finns därmed inget hinder mot att bevilja dispens avseende den nu aktuella byggnaden. Till följd av detta ska även nämndens beslut om dispens för garagebyggnaden fastställas.

Det ovan anförda innebär sammanfattningsvis att nämndens beslut avseende tomt-platsbestämning och strandskyddsdispens ska fastställas i dess helhet. Överklagandet ska alltså bifallas och länsstyrelsens beslut ändras på det sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 oktober 2021.

Emma Johnsson

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Emma Johnsson, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Föredragande har varit tingsnotarien Jelena Todorovic.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.